



Miljø- og  
Fødevareministeriet  
Landbrugsstyrelsen

# Avlskontrol af basis læggekartofler 2024 Instruks for marksyn



Maj 2024

Denne vejledning er udarbejdet af  
Landbrugsstyrelsen i 2024

J.nr. 24-13-000008

Miljø- og Fødevareministeriet  
Landbrugsstyrelsen  
Nyropsgade 30  
1780 København V  
Tlf.: 33 95 80 00  
E-mail: [mail@lbst.dk](mailto:mail@lbst.dk)  
[www.lbst.dk](http://www.lbst.dk)

ISBN [978-87-7120-236-6](https://www.isbn.dk/9788771202366)

# Indhold

<b>1.</b>	<b>Læsevejledning.....</b>	<b>5</b>
<b>2.</b>	<b>Formål.....</b>	<b>5</b>
<b>3.</b>	<b>Retsgrundlag.....</b>	<b>5</b>
3.1	Bekendtgørelse.....	5
3.2	Vejledning.....	5
3.3	Forordninger og direktiver.....	5
3.4	Faktaark.....	6
<b>4.</b>	<b>Skemaer, registre, tid mm.....</b>	<b>6</b>
4.1	Tidsregistrering:.....	6
4.2	Definition:.....	6
4.3	Forkortelser.....	7
<b>5.</b>	<b>Avlskontrollens samlede aktiviteter, ud over marksyn .....</b>	<b>7</b>
5.1	Udtagning af jordprøver til undersøgelse for kartoffelcystenematoder.....	7
5.2	Marksyn af læggekartofler (læs nærmere i afsnit 6 og 8) .....	7
5.3	Udtagning af knolde til undersøgelse for virus og bakterioser .....	7
5.3.1	Afmelding af virusundersøgelse.....	8
5.4	Yderligere kontrol i relation til avlskontrol .....	8
5.4.1	Stikprøvevis kontrol i konsumkartofler hos basisavlere for .....	8
5.4.2	Kontrol hos avlere med marker registreret i nematod- eller brokregistret .....	8
<b>6.</b>	<b>Anmeldelse til kontrol og advisering af kontrolbesøg .....</b>	<b>9</b>
6.1	Startdato for marksyn .....	9
6.2	Anmeldelse af kontrolbesøg .....	9
6.3	Deltagelse i marksyn .....	9
<b>7.</b>	<b>Sikkerhedsforskrifter.....</b>	<b>10</b>
<b>8.</b>	<b>Marksynets omfang og gennemførelse .....</b>	<b>10</b>
8.1	Materiale til brug ved kontrol og forberedelse .....	10
8.1.1	Planlæg rotation mellem avlere .....	10
8.1.2	Materiale der skal bruges ved marksyn .....	10
8.1.3	Forberedelse ved dokumentgennemgang .....	11
8.2	Kontrolparametre ved marksyn.....	11
8.2.1	Hvornår er et marksyn af en linje påbegyndt .....	11
8.2.2	Betaling for nyt syn .....	11
8.2.3	Indledende kontrolparametre.....	11
8.2.4	Krav til avlsareal .....	12
8.2.4.1	Grundkrav:.....	12
8.2.4.2	Gengroninger, kartoffelplanter fra tidligere avl: .....	12
8.2.4.3	Bortlugede kartoffelplanter:.....	12
8.2.4.4	Afstandskrav til anden kartoffelavl (BEK Kapitel 6).....	12
8.2.4.5	Afstandskrav til adskilte linjer (BEK kapitel 6).....	13

8.2.5	Frihed for karantæneskadegørere .....	13
8.2.6	RNQP .....	14
8.2.7	Sortsrenhed og sygdomme med tolerancegrænser .....	14
8.2.7.1	Sortsrenhed .....	14
8.2.7.2	Virus og sortben .....	14
8.2.8	Bevægelsesmønster .....	15
8.2.9	Egen klasse F .....	15
8.2.10	Usædvanlige observationer .....	15
8.3	Opdeling af en linje .....	15
8.4	Kontrol for forekomst af Coloradobiller .....	16
8.4.1	Fund af Coloradobiller noteres i marksynsrapport .....	16
8.5	Afmelding af yderligere marksyn .....	16
8.6	Markskitser med linjer .....	16
8.7	Udfyldelse af kontrolrapport .....	16
8.7.1	Indtastning af kontroldata i sagsbehandlerportalen .....	16
8.7.2	Afgørelse efter marksyn .....	16
8.7.2.1	Godkendt .....	17
8.7.2.2	Nyt marksyn .....	17
8.7.2.3	Nedklassificeret .....	17
8.7.2.4	Kasseret .....	17
8.7.2.5	Årsagskode .....	18
8.7.2.6	Bemærkninger .....	18
<b>9.</b>	<b>Behandling af kontrolrapporter m.v. ....</b>	<b>18</b>
9.1	Kontrollørens opgaver .....	18
9.1.1	Udskrivning af marksynsrapport .....	18
9.1.2	Aflevering af marksynsrapport .....	18
9.1.3	Afslutning af alle marksyn .....	18
9.2	Team Plantetilsyns opgave .....	18
<b>10.</b>	<b>Rekvireret marksyn af læggekartofler .....</b>	<b>19</b>
10.1	Ekstra marksyn .....	19
<b>11.</b>	<b>Procedure ved høring/indsigelse .....</b>	<b>20</b>
11.1	Høring .....	20
11.2	Klagevejledning .....	20
<b>Bilag 1.</b>	<b>Mindstekrav til sortsrenhed og sygdomme .....</b>	<b>21</b>
<b>Bilag 2.</b>	<b>Årsagskoder .....</b>	<b>22</b>
<b>Bilag 3.</b>	<b>Sammenhæng mellem markgeneration og klasser .....</b>	<b>22</b>
<b>Bilag 4.</b>	<b>Planteskadegørere .....</b>	<b>23</b>
Bilag 4.1	Planteskadegørere .....	23
Bilag 4.2	Regulerede ikke karantæneskadegørere på læggekartofler, RNQP .....	23
<b>Bilag 5.</b>	<b>Regulerede Ikke Karantæneskadegørere (RNQP), læggekartofler .....</b>	<b>24</b>
<b>Bilag 6.</b>	<b>Tjekliste ved marksyn .....</b>	<b>25</b>
<b>Bilag 7.</b>	<b>Flowdiagram ved marksyn .....</b>	<b>26</b>

# 1. Læsevejledning

Kontrolinstruksen er skrevet til de kontrollører, der udfører kontrollen. Derfor kan der være internt sprogbrug og henvisninger til interne dataprogrammer, som personer udenfor Landbrugsstyrelsen ikke har adgang til. Bilag knyttet til instruksen vil normalt også være tilgængelige, men der kan være tilfælde, hvor vi har vurderet, at den kontrollerede har mulighed for at omgå kontrollen, hvis de pågældende informationer er offentligt tilgængelige. Af denne grund kan enkelte bilag være klassificeret som interne arbejdsdokumenter, som kun er tilgængelige for medarbejdere i Landbrugsstyrelsen.

Der vil ske én årlig revision af kontrolinstruksen. Der kan dog i løbet af året forekomme rettelser/ændringer af instruksen. Disse vil blive offentliggjort i form af en revideret kontrolinstruks på hjemmesiden samtidigt med, at kontrollørerne modtager besked om ændringerne.

## 2. Formål

Marksyn af læggekartofler er et centralt led i certificering af læggekartofler. Overholdelse af produktionskrav, bestemmelser for avl og klassificering af læggekartofler hos autoriserede basisavlere skal sikre adgang til omsætning. Kontrollen skal ligeledes sikre, at kravene til avlsareal, planter og kartofler vedr. karantæneskadegørere overholdes.

Instruksen beskriver styrelsens avlskontrol af basislæggekartofler.

## 3. Retsgrundlag

### 3.1 Bekendtgørelse

Bekendtgørelse nr. 1419 af 01/12/2023 om læggekartofler og avl af konsumkartofler

### 3.2 Vejledning

Vejledning om læggekartofler og avl af konsumkartofler april 2024

Vejledning om brugen af plantepas, september 2023

### 3.3 Forordninger og direktiver

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/2031 af 26. oktober 2016 om beskyttelsesforanstaltninger mod planteskadegørere

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2017/625 af 15. marts 2017 om offentlig kontrol og andre officielle aktiviteter med henblik på at sikre anvendelsen af fødevarer- og foderlovgivningen og reglerne for dyresundhed og dyrevelfærd, plantesundhed og plantebeskyttelsesmidler

Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2019/2072 af 28. november 2019 om ensartede betingelser for gennemførelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/2031 for så vidt angår beskyttelsesforanstaltninger mod planteskadegørere (Big Implementing Act),

Rådets direktiv 2002/56/EF af 13. juni 2002 om handel med læggekartofler

Kommissionens gennemførelsesdirektiv 2014/20/EU af 6. februar 2014 om EU-klasser for basislæggekartofler og certificerede læggekartofler og de betingelser og betegnelser, der skal gælde for disse klasser

### 3.4 Faktaark

[Faktaark findes på Landbrugsstyrelsens hjemmeside.](#)

Alle henvisninger til paragraffer og bilag i denne instruks er til ovennævnte bekendtgørelse og forordninger. De ovennævnte direktiver er implementeret i bekendtgørelsen.

Marksyn er en rekvireret opgave, som er gebyr af løftet. Ekstra marksyn kan rekvireres mod betaling, fx ved krav om 2 marksyn til eksport.

## 4. Skemaer, registre, tid mm.

Intranet: Det faglige indhold > Plantesundhedsportal > 53101 – 53103 – Kartoffler > 53101 og 53103 avlskontrol

- Instruks marksyn af læggekartofler 2024
- Erklæring om afmelding af fortsat avlskontrol
- Tastevejledning til kontrollører til CAP ALM
- KCN marker hos læggekartoffelavlere 2024
- Kontrolrapport til overvågning af KCN, konsumavl og maskinkrav
- Form 340 plantepatologisk undersøgelse
- Infobrev til avlere ved indsendelse af prøver til plantepatologisk undersøgelse
- Den generelle Kontrolinstruks

Det officielle register over marker med forekomst af kartoffelcystenematoder hos læggekartoffelavlere ligger i WorkZone, kontakt Jette, hvis du vil have en kopi. Et udtræk af marker registreret med kartoffelcystenematoder hos læggekartoffelavlere lægges på Intra under Kartoffler marksyn 3101 I IMK under Korttemaer, Kartoffler fremgår et kortlag, der viser marker med kartoffelbrok, kartoffelcystenematoder, tomme cyster fra kartoffelcystenematoder, areal prøvetaget for kartoffelcystenematoder til og med 2024 og marker med coloradobiller set ved marksyn fra og med 2020.

### 4.1 Tidsregistrering:

Brug mTidsvejledning.

### 4.2 Definition:

Markblok: Et sammenhængende jordstykke med naturlige afgrænsninger til andre jordstykker i form af hegn, dige, vej eller tydeligt skel såsom pløjefuger.

Mark: Et areal med samme afgrøde, og som er anmeldt som værende en mark i Fællesskemaet eller ved anmeldelse af marker til jordprøvetagning forud for dyrkning af læggekartofler. Ved kartoffelavl kan der godt være forskellige sorter eller oprindelser i samme mark. En mark kan også være sammen-dyrket med andre marker med samme afgrøde, men anmeldt som forskellige marker.

Linje: En del af marken, hvor der er lagt læggekartofler fra ét høstnummer.

### 4.3 Forkortelser

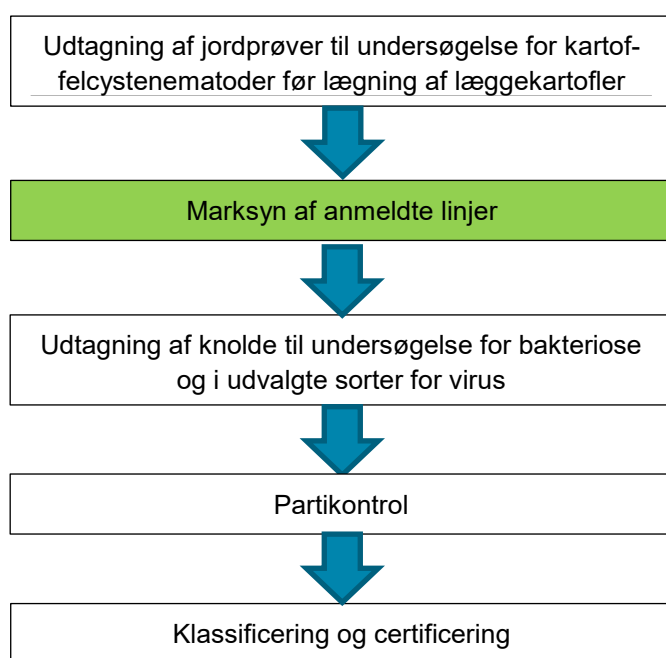
BEK: Bekendtgørelse om læggekartofler og avl af konsumkartofler

Forord: Forordning

Vejl: Vejledning om avl, sortering, mm.

InsInstruks for marksyn

## 5. Avlskontrollens samlede aktiviteter, ud over marksyn



### 5.1 Udtagning af jordprøver til undersøgelse for kartoffelcystenematoder

Forud for marksyn skal marker anmeldes til avl af læggekartofler, jorden skal prøvetages før lægning, analyseres fri for forekomst af levende kartoffelcystenematoder. Konstateres kartoffelcystenematoder i en mark efter lægning bliver alle linjer i marken kasseret som læggekartofler. Sortssammenfald med læggekartofler medfører ikke kassation af linjer med samme sorter i godkendte marker.

### 5.2 Marksyn af læggekartofler (læs nærmere i afsnit 6 og 8)

Samtlige arealer med basislæggekartofler, der er anmeldt til kontrol af autoriserede avlere, skal have minimum ét marksyn for overholdelse af kravene i BEK bilag 7. Overholdes kravene til et indledende marksyn, men ikke til afsluttende syn, gives mulighed for et nyt syn. Kontrollen udføres medio juni, juli til primo august afhængigt af vækstforholdene det enkelte år.

### 5.3 Udtagning af knolde til undersøgelse for virus og bakterioser

I udvalgte sorter i basisavlen og alle sorter af præbasisavlen foretages en virustest efter nedvisning, jf. BEK kapitel 7.. Analyseresultaterne for disse sorter indgår i den endelige klassificering af avlen, jf. BEK bilag 8. Prøverne udtages i marken efter nedvisning og undtagelsesvis ved indlagring, i kule eller på lager.

Planter & Biosikkerhed udsender hvert år en nyhedsmeddelelse med hvilke sorter, der skal virus testes. I udvælgelsen indgår kriterier vedrørende linjens størrelse og om linjen er under net. Sorterne udvælges på grundlag af resistensvurdering fra Aarhus Universitet, primært afsætning i EU og høring i Arbejdsgruppen for Kartoffler som er en arbejdsgruppe under styrelsens Plantesundhedsudvalg.

Hos alle læggekartoffelavlere (inkl. præ-basisavl) udtages der stikprøver af knolde til undersøgelse for kartoffelring- og brunbakteriose. Prøverne udtages i knolde i ældre markgenerationer af læggekartofler af den godkendte avl. Udtagningen foregår i størst muligt omfang i forbindelse med udtagning af prøver til undersøgelse for virus, i såkaldte kombiprøver eller hybridprøver.

### 5.3.1 Afmelding af virusundersøgelse

En avler kan afmelde avlen i et eller flere linjenumre for virusundersøgelse ved skriftligt at bekræfte, at høstnumrene ønskes kasseret som læggekartofler og kun omsættes som konsumkartofler.

Ved frivillig kassation skal avleren udfylde en "Erklæring om afmelding af fortsat avlskontrol", som udleveres af kontrolløren. Det er ikke tilstrækkeligt, at avleren giver mundtlig besked til kontrolløren, erklæringen skal udfyldes, underskrives og sendes til [xkar@lbst.dk](mailto:xkar@lbst.dk). Linjen bliver kasseret til salg som læggekartofler og videre avl af læggekartofler, jf. vejledningen afsnit 10.3.

## 5.4 Yderligere kontrol i relation til avlskontrol

I kombination med marksyn udføres eventuelt også andre kontroller, som vil blive meddelt af Team Plantetilsyn hvert enkelt år før marksyn påbegyndes.

Skabelon til notering af resultat af yderligere kontrol ligger på Intra > Kartoffler 3101 avlskontrol

### 5.4.1 Stikprøvevis kontrol i konsumkartofler hos basisavlere for

- *forekomst af karantæneskadegørere i arealet*: Visuel kontrol af planterne og evt. knolde for forekomst af symptomer på karantæneskadegørere nævnt i BIA
- *sortssammenfald*: kontroller at sorten svarer til den, der er oplyst på anmeldelsen og at den ikke samtidig forekommer i læggekartoffelavlen, jf. vejl afsnit 8.1
- *mærkning*: kontroller at linjen er mærket med sortsnavn og hos avlere med egen opformering også med opformeringsklasse KO1 (avlet på certificeret læggemateriale eller egen avl af læggemateriale) eller KO2 (avlet på K01), jf. vejl afsnit 8.2.

Hos basisavlere anmeldes arealer med avl af konsumkartofler også ved anmeldelse til marksyn i Tast-selv. I Sagsbehandlerportalen, (CAP) ALM ligger marker med konsumkartofler i faneblad 'Anmeldelse til marksyn'.

Resultaterne af ovenstående kontrolpunkter skrives i kontrolrapporten til konsumavl, som lægges på avlerens j.nr. i ALM2024. I tilfælde af overtrædelser sendes notatet tillige til [xkar@lbst.dk](mailto:xkar@lbst.dk) med teksten "Kontrol af konsumavl" avler xxxx i emnefeltet, med henblik på opfølgning.

### 5.4.2 Kontrol hos avlere med marker registreret i nematod- eller brokregistret

Ved anmeldelse til marker i Sagsbehandlerportalen (CAP) ALM ligger en spærring og Team Plantetilsyn tjekker om avleren har marker med forekomst af kartoffelcystenematoder, kartoffelbrok eller i bufferzone til kartoffelbrok.

Læggekartoffelavlere med marker opført i nematodregisteret skal have udført kontrol af udlagte afgrøde og eventuel kartoffelsort, der benyttes til bekæmpelse af kartoffelcystenematoder.



Resultatet af kontrollen skrives i kontrolrapporten til overvågning af KCN, konsumavl og maskinkrav, som lægges på nematode-sagens j.nr. i WorkZone.

## 6. Anmeldelse til kontrol og advisering af kontrolbesøg

Autoriserede læggekartoffelavlere skal have anmeldt deres avl af læggekartofler og eventuelle avl af konsumkartofler til Landbrugsstyrelsen senest den 25. maj, med mulighed for udsættelse, jf. BEK kapitel 7. Team Plantetilsyn kontrollerer læggematerialets klasser, mark- og klassegeneration og dokumentation for indkøbt læggemateriale. Efter gennemgang af anmeldelsen, sender Team Plantetilsyn en bekræftelse til avleren via Tast selv. Når anmeldelserne er gennemgået sendes mail til den relevante lokalafdeling, at sagen til marksyn er klar i Sagsbehandlerportalen (CAP) ALM 2024.

Kontrollører udskriver selv bilag i Sagsbehandlerportalen (CAP) ALM 2024 til brug for marksyn og rapport 'Marksyn for læggekartofler' på Intra under Planter & Biosikkerhed, se mere i tastevejledning til Sagsbehandlerportalen (CAP) ALM for kontrollører.

### 6.1 Startdato for marksyn

Kontrolløren varslar avleren i brev om dato for opstart af marksyn. Planter & Biosikkerhed har forinden fastsat en startdato for marksynet. Marksynet anses som en rekvireret kontrol, fordi avlerne selv anmelder marker i ALM og der skal dermed ikke sendes retssikkerhedsbrev med i orienteringsmailen.

Avlere, der ønsker et avlsareal synet på grund af sortens tidlighed inden startdatoen, kan rette henvendelse til lokalafdelingen med anmodning om et tidligere marksyn.

### 6.2 Anmeldelse af kontrolbesøg

Inden gennemførelse af hvert marksyn skal avleren orienteres af kontrolløren, gerne telefonisk, om dato og tidspunkt for marksynets forventede gennemførelse. Læg telefonnotat/mail på j.nr i ALM 2024. Det kan ikke forventes, at alle linjer hos en avler kan synes samtidigt.

Avleren høres, om planterne er på et udviklingstrin hvor syn er muligt, og om han er færdig med at luge marken. Som udgangspunkt gennemføres kun ét marksyn per linje.

Hvis det ikke er muligt at få telefonisk eller personlig kontakt med avleren forud for marksynet, sendes en mail til virksomhedens e-Boks med advisering om marksyn til den pågældende avler.

### 6.3 Deltagelse i marksyn

Det er muligt for avleren at følge med kontrolløren under marksynet. Såfremt avleren ikke har deltaget i marksynet, men efterfølgende ønsker forklaring eller forevisning af aktuel smitte i marken, så kan kontrolløren efterkomme dette.

Kontakt avleren, hvis du konstaterer fejl og mangler i en eller flere linjer ved marksyn.

## 7. Sikkerhedsforskrifter

Inden påbegyndelse af marksyn hos en avler rengøres støvler, stok, bukser m.m.

Ved kontrollen skal Landbrugsstyrelsens generelle sikkerhedsforskrifter for lokalafdelingerne følges. Forskrifterne er udarbejdet af sikkerhedsudvalget og findes på intranettet under "Personale" og i den "Den generelle Kontrolinstruks".

Spørg til seneste pesticidsprøjtning af marken ved aftale om marksyn, og før du påbegynder kontrollen. Avleren er opfordret til at undlade behandling af marken umiddelbart før aftalt syn. Udsæt kontrollen, hvis du oplever ubehag pga. nylig sprøjtning.

## 8. Marksynets omfang og gennemførelse

Lokalafdelingen planlægger den mest hensigtsmæssige gennemførelse af avlskontrollen, og at der opnås et ensartet syn. Ved planlægningen skal der tages hensyn til avlernes geografiske placering, avlens udvikling, læggetidspunkt osv. I den enkelte lokalafdeling eller mellem afdelinger gennemføres så vidt muligt en rotation, således at hver kontrollør udfører avlskontrol hos 25 % 'nye' avlere per år i forhold til året før og max 3 gentagne sæsoner hos samme avler. Større avlere kan opdeles på flere kontrollører.

### 8.1 Materiale til brug ved kontrol og forberedelse

#### 8.1.1 Planlæg rotation mellem avlere

Kontrolafdelingen planlægger, hvilke kontrollører, der udfører marksyn hos de enkelte avlere i sæsonen. Rotationen mellem avlere og på tværs af afdelinger planlægges, så følgende er opfyldt:

- En kontrollør får, per sæson, ansvar for en avler, men en anden kontrollør kan deltage eller afslutte marksyn.
- Ensretning mellem kollegaer via 2 på kontrol i 2 dage, gerne fra anden afdeling om muligt
- Kontrol af samtlige linjer hos samme avler i max 3 sæsoner i træk
- Intern rotation i afdeling på 25 %, hvoraf noget kan være fra en anden afdeling.
- Fordeling af kontrollører mellem avlere i de enkelte afdelinger foretages i afdelingen.

Hertil benyttes skema på z:\PlantBio>\_Open>Kartofler>Marksyn.

Kontrollen sender ajourført skema til Team Plantetilsyn efter afslutning af sæsonens marksyn.

#### 8.1.2 Materiale der skal bruges ved marksyn

Medbring nedenstående materiale ved marksyn.

- Tablet eller papirudgave af anmeldelseslister og marksynsrapport til notering af observationer udskrives fra Rapporter på Intra under Planter & Biosikkerhed 'Marksyn for læggekartofler'.
- Kopi af anmeldelser af konsumavl hos læggekartoffelavlere.
- Markkort og adresse over avlers avlsarealer og jordprøvetaget areal.
- Kartoffelbrok og kartoffelcystenematodeoversigt

- En opdateret avlerliste
- Beskrivelse af nye sorter.
- Virus-kit

### 8.1.3 Forberedelse ved dokumentgennemgang

Inden marksynet hos den enkelte avler tjekkes eventuelt resultaterne af sidste års avlskontrol (herunder virusundersøgelse), tidligere avlsproblemer, aktuelle sager hos en avler, herunder nematoderegistreret, konsumavl og andre relevante oplysninger for avleren.

Ved mistanke om, at avler ikke har anmeldt avl af spise-/industrikartofler meddeles dette til Team Plantetilsyn, der så vil foretage en sammenligning mellem oplysningerne fra anmeldelse af både lægge- og konsumkartofler i fællesskemaet.

## 8.2 Kontrolparametre ved marksyn

### 8.2.1 Hvornår er et marksyn af en linje påbegyndt

- Et marksyn skal være aftalt per telefon eller mail. Træffes avleren ikke på telefon, sendes en mail 3 hverdage forinden.
- Avleren kan søge udsættelse hos den pågældende kontrollør indtil dagen før.
- Et marksyn af en linje er påbegyndt, når kontrolløren med accept fra avleren har gennemgået linjen og opgjort resultat. Avleren kan ikke efterfølgende bede om udsættelse af marksyn.
- Et kig ind over marken fra forarger eller fra et enkelt sprøjtespor regnes ikke for et påbegyndt marksyn.

### 8.2.2 Betaling for nyt syn

Eksportør eller avler kan rekvirere et ekstra marksyn til brug ved eksport til områder som kræver flere marksyn. Noter tidsforbrug i ALM2024 samt i mail til xkar@lbst.dk

### 8.2.3 Indledende kontrolparametre

Forud for første marksyn skal følgende kontrolparametre gennemgås og kunne godkendes:

- At avlen befinder sig på et areal, hvor der er udtaget jordprøver, som har vist, at der ikke er levende kartoffelcystenematoder
- Hvis en linje ligger på et areal, hvor der ikke er taget jordprøver gennemføres avlskontrol for karantæneskadegørere og linjen kasseres som læggekartofler med årsagskode 11 og bemærkning. Hvis linjen ligger på et delvis jordprøvetaget og godkendt areal kan linjen opdeles efter en konkret vurdering. Billeder med positionskode af ikke prøvetaget areal lægges på sagen i IMK og Team Plantetilsyn orienteres.
- Anden avl. Hos autoriserede avlere må der ikke findes anden avl af kartofler end den anmeldte lægge- og konsumavl
- Vækstudvikling. Planterne skal være på et udviklingstrin, hvor der kan udføres marksyn
- Arealstørrelse. Hvis det synede avlsareal afviger fra det anmeldte areal, accepteres dette, hvis linjen ligger på jordprøvetaget areal. Det faktiske synede areal (i ha med 2 decimaler) skal indtastes i CAP ALM fane Marksyn kontrollør Avlskontrolleret areal, ha
- Sorten. Fremgår det klart, at der er sket en fejl ved sortsangivelse, og det tydeligt ses ikke at være den anmeldte sort på arealet, kontaktes avler for afklaring af uoverensstemmelsen mellem den anmeldte og den lagte sort. Erkendes fejlen kontaktes Team Plantetilsyn med ændring af sortsnavn. Fastholder avler, at den anmeldte sort er identisk med den lagte sort, kasseres arealet til salg og egen anvendelse med kode 15, og årsag angives under 'Bemærkninger'.

- Mærkning af linje. Det kontrolleres, at linjen er mærket med oplysninger om: Linjenummer, linjens størrelse (ha), læggematerialets høstnummer, sort og klasse jf. BEK kapitel 6. Hvis dette ikke er i orden gives der en kort frist på få dage til at få foretaget den påbudte mærkning/skiltning. Overholdes fristen gennemføres første marksyn, i modsat fald kasseres arealet med kode 11 med bemærkning 'Skiltekrav ikke overholdt'.
- Arealer med konsumkartofler. Der foretages kontrol som anført i afsnit 5.4.1. Konsumkartofler skal under avl være mærket med sortsnavn og opformeringsklasse (K01 eller K02), BEK kapitel 9.

## 8.2.4 Krav til avlsareal

Der stilles følgende krav til avlsarealet:

### 8.2.4.1 Grundkrav:

For at kunne foretage en sikker bedømmelse af kartoffelavlens skal det sikres, at avlen er i optimal vækst og kulturpleje efter betingelserne i vækståret.

Avlsarealet må således ikke være:

- ukrudtsbefængt
- tørkeskadet eller vandlidende
- sprøjteskadet eller nedvisnet
- over- eller undergødsket
- skadet af skadedyrsangreb og lignende.

Mindst 2/3 af linjen skal være i en optimal vækst og kulturpleje. Hvis ikke disse betingelser er opfyldt, fastsættes et nyt marksyn. Hvis den del af linjen, der er i dårlig vækst/skadet, bliver fjernet eller har rettet sig ved et nyt marksyn, accepteres dette. Hvis mindst 2/3 af linjen fortsat ikke er i optimal vækst og kulturpleje, kasseres hele linjen. I tvivlstilfælde kontaktes Team Plantetilsyn.

Hvis den manglende plantebestand skyldes mekaniske problemer ved lægning, kan kontrolløren foretage en individuel vurdering af, om avlen kan synes.

### 8.2.4.2 Gengroninger, kartoffelplanter fra tidligere avl:

Gengroninger på en linje henregnes under tolerancer for fremmed sort, BEK kapitel 7 og bilag 7.. Ved nedklassificering eller kassation anvendes kode 8 "Gengroning". Fremspirede spildkartofler fra gammel kuleplads betragtes som "ukontrolleret avl" og medmindre afstandskrav kan overholdes, kasseres linjen med kode 9. Frøplanter sidestilles med gengroninger, hvis de er knoldbærende, ellers tælles de ikke med. Bemærk, at gengroninger til forskel fra spildkartofler (= fejlplacerede) fra lægningen ligger dybt, sidder godt fast og ofte er af en anden sort. Eventuel forekomst af spildkartofler, der ikke vedrører gammel kuleplads tælles kun med som fremmed sort, hvis de er en anden sort.

### 8.2.4.3 Bortlugede kartoffelplanter:

Bortlugede kartoffelplanter kan efterlades i linjen forudsat, at avleren sikrer sig, at efterladte knolde over 20 mm, ikke kommer med i partiet ved høst. Det vurderes i forhold til aktuell optagemetode hos avleren. Det er ikke et krav, at toppen nedgraves, eller at planten fjernes fra linjen, men kartofler og jord skal rystes af rødderne. Lugehuller, hvor der er efterladt knolde >20 mm, er ikke direkte kassationsgrund, men lugehullerne tælles med som planter af afvigende type kode 6. Under bemærkninger anføres: "Lugehuller med knolde er medregnet som afvigende type".

### 8.2.4.4 Afstandskrav til anden kartoffelavl (BEK Kapitel 6)

Linjen kontrolleres mht. afstandskrav til anden kartoffelavl, herunder egen avl af konsumkartofler.

På grund af risikoen for overførsel af virus skal der mindst være følgende afstand fra arealer med læggekartofler til arealer med anden kartoffelavl:

- 50 meter for arealer til godkendelse som præbasis (klasse PB)
- 25 meter for arealer til godkendelse som basis læggekartofler (klasse S, SE og E)
- 15 meter for arealer til godkendelse som certificerede læggekartofler (klasse A)

Hvis afstandskravene ikke er overholdt, anføres ”nyt syn” i kontrolrapporten med henblik på fjernelse af den berørte del af læggekartoffelarealet.

Hvis forholdene er i orden ved det afsluttende marksyn, kan avlen godkendes og arealet reduceres i ”Avlskontrolleret areal ha” i ALM. Hvis forholdene stadig ikke er i orden, nedklassificeres eller kasseres hele linjen.

Vurderer kontrolløren, at en linje kan opdeles i en godkendt del og en nedklassificeret/kasseret del, se Instruksen afsnit 8.3.

Bemærk, at egen avl af konsumkartofler, avl i nematodelokaliteter og kartofler i bufferzone til broklokaliteter med en resistent sort ikke bliver avlskontrolleret og derfor gælder afstandskravet også over for disse arealer.

#### 8.2.4.5 Afstandskrav til adskilte linjer (BEK kapitel 6)

På grund af risikoen for sammenblanding skal der være mindst 1 frirække mellem adskilte linjer. Hvis udlægsmaterialet er fra samme høstnummer i to ”nabolinjer”, kan 1 frirække udgås, hvis der i stedet opsættes tydelig markering mellem linjer i marken med synlige skilte, stokke eller lignende i hele længderetningen. Samtidig skal der i hver ende af den sidste række i linjenummeret være et **6 meter** langt rækketykke uden kartofler.

For enden af hver række skal der være mindst **4 meter** til anden avl af læggekartofler.

#### 8.2.5 Frihed for karantæneskadegørere

Nedennævnte karantæneskadegørere må ikke findes på avlsarealer, planter eller knolde (EU 2019/66)

- *Clavibacter michiganensis* (kartoffelringbakteriose)
- *Ralstonia solanacearum* (kartoffelbrunbakteriose)
- *Synchytrium endobioticum* (kartofflebrok)
- Tomato spotted wilt virus (Tomatbroncevirus)
- *Meloidogyne chitwoodi* og *M. fallax* (rodgallenematode)
- Potato stolbur phytoplasma (stolbur)
- *Tecia solanivora* (Guatemala Kartoffeljordmøl)
- *Globodera pallida* (hvid kartoffelcystenematode)
- *Globodera rostochiensis* (gul kartoffelcystenematode)

Samt iht. (EU) 2012/270:

- *Epritrax cucumeris*
- *Epritrax papa* sp.
- *Epritrax subcrinita*
- *Epritrax tuberis*

Rekvireret kontrol for Coloradobiller se afsnit 10.

Under marksynet kontrolleres at planter, jord og evt. knolde i linjenummeret er fri for de nævnte skadegørere. Hvis der findes tegn på forekomst kontaktes Team Plantetilsyn **Straks**.

*Symptomer på og beskrivelse af karantæneskadegørere kan ses på faktaark.*

## 8.2.6 RNQP

I plantesundhedsforordningen skelnes mellem karantæneskadegørere og regulerede ikke karantæneskadegørere (RNQP), se bilag 5 i nærværende instruks og (EU) 2019/2072 bilag IV del G.

Nogle regulerede ikke karantæneskadegørere indgår allerede i klassificering af avlen, fx virus og sortben.

RNQP'er med 0% tolerance i læggekartofler:

- *Candidatus* Liberibacter solanacearum
- *Candidatus* Phytoplasma solani
- *Ditylenchus destructor* (kartoffelrådnematode)
- Kartoffelknoldsviroid

## 8.2.7 Sortsrenhed og sygdomme med tolerancegrænser

I henhold til BEK bilag 7 skal linjen kontrolleres for fremmed sort og afvigende typer samt sygdomme.

Hvis der er forekomst af fremmed sort, afvigende typer eller sygdomme, skal der altid gennemføres en optælling med henblik på at afgøre, om tolerancerne i BEK er overholdt (se også bilag 1 til instruks).

Optælling foretages efter konstatering af første plante, som er syg eller ikke sortsren og denne plante tælles ikke med. Antal optalte planter noteres altid i ALM.

### 8.2.7.1 Sortsrenhed

Ved forekomst af fremmed sort eller afvigende typer skal der mindst gennemføres én optælling for hver påbegyndt 2 ha. Hver optælling består af bedømmelse af 5.000 planter på mindst 3 forskellige steder jævnt fordelt per 2 ha (minimum 15.000 planter per 2 ha). Ved mindre linjer er det ofte bedre at kontrollere hele linjen og så beregne gennemsnit ud fra det totale antal planter i linjen.

Hvis der er tvivl om, hvorvidt de afvigende planter i marken er af en fremmed sort eller en afvigende type, anvendes følgende kriterium: Det er en fremmed sort, hvis planterne afviger på mindst 3 af følgende karakterer:

- blomsterfarve,
- bægerbladsfarve,
- blomsterstilkfarve,
- bladform,
- stængel-/bladstilkfarve,
- knoldform,
- hudfarve eller
- kødfarve på knolde.

En afvigende type, er en plante, der tydeligvis adskiller sig fra avlen i linjen som sådan og ikke er syg. Det anføres under bemærkninger, hvilke afvigende karakterer der er lagt til grund for afgørelsen.

Resultatet af optælling noteres i ALM med 2 cifre.

### 8.2.7.2 Virus og sortben

Ved forekomst af virus eller sortben i linjen skal der mindst gennemføres én optælling for hver påbegyndt 2 ha. Hver optælling består af en bedømmelse af 200 planter mindst 5 forskellige steder jævnt fordelt per 2 ha (minimum 1.000 planter per 2 ha).

Der beregnes et gennemsnit af resultaterne fra optællingerne af sortsrenhed og sygdomme ud fra formlen:

$$R = P \times 100 / B$$

Hvor:

P = antal fundne syge planter eller planter af fremmed sort,

B = antal bedømte planter og

R = resultatgennemsnittet i %.

Hvis gennemsnittet ligger lige over eller under tolerancen for godkendelse eller kassation i henhold til bilag 1, bør der gennemføres yderligere optællinger. Der udregnes herefter et gennemsnit af samtlige optællinger. Gennemsnittet samt grundlaget for optællingen (sumtallet af antal planter) skal efter optælling noteres i kontrolrapporten.

Resultater fra optælling af virus anføres med mindst et betydende decimal (fx 0,1; 0,15; 0,25), og der rundes ikke op til 0,1 %. I praksis angives et resultat af optælling under 0,1 % virus kun med foreløbig og egen klasse. Det betyder, at ved virus forekomst under 0,1 %, skal der ikke skrives noget i rapporten.

Resultater fra optælling af sortben anføres med 2 decimaler (fx 0,05; 0,08; 0,1), og der rundes ikke op til 0,05 %. I praksis angives et resultat af optælling under 0,05 % sortben kun med foreløbig og egen klasse. Det betyder, at ved sortben forekomst under 0,05 %, skal der ikke skrives noget i rapporten. Det skal være muligt overfor avleren at eftervise et resultat.

Hvis der observeres fund af fremmed sort, afvigende typer eller sygdomme, der medfører nedklassificering eller kassation af indkøbt læggemateriale orienteres Team Plantetilsyn og kartoffelkontrollører straks i mail.

### **8.2.8 Bevægelsesmønster**

Marksyn gennemføres ved et repræsentativt bevægelsesmønster over hele linjen. Derudover gås på tværs af rækkerne i marken for at tjekke om der er homogenitet i materialet inderst og yderst i linjen.

### **8.2.9 Egen klasse F**

Hos basisavlere med egen opformering på basis af miniknolde, benævnt F1-F3, synes efter de samme avlsregler og tolerancer som gælder for arealer med basisavl og forventet salgsklasse kan max være S.

### **8.2.10 Usædvanlige observationer**

Uventede iagttagelser ved marksyn noteres på linjen under bemærkninger på avlskontrolrapporten og dokumenteres så vidt muligt med billeder af geografisk placeringsdata og lægges på sagen i ALM. Kartoffelgruppen orienteres per mail snarest sammen med overvejelser om, hvad årsagen kan være. Kontrollører opfordres til videndeling via mail med billeder og beskrivelse til dl\_kartoffelgruppen. Team Plantetilsyn vurderer om, der skal tages yderligere prøver fra marken til laboratorieundersøgelser, og om der skal søges yderligere information hos Aarhus Universitet, Landskonsulenten for kartofler, sortsejere eller andre. Såfremt der udtages prøver til laboratorieanalyse orienteres avleren af kontrolløren mundtligt og i brev.

## **8.3 Opdeling af en linje**

Vurderer kontrolløren, at der er grundlag for opdeling af en linje, kan avleren sende en ansøgning om opdeling af marken i henholdsvis en godkendt del og en kasseret del.

Avleren skal indsende anmodning om opdeling af linje nr. og angive areal for hver del i mail til xkar@lbst.dk. Efter opdeling skal avleren opsætte skilte ved begge linjer og synlig markering gennem marken.

Kontrolløren oplyser Team Plantetilsyn om, opdelingen kan accepteres og opdeling foretages af Team Plantetilsyn ved indsættelse af ny linje i ALM.

## **8.4 Kontrol for forekomst af Coloradobiller**

Ved alle marksyn udføres som en del af undersøgelsen for skadegørere kontrol for Coloradobiller i linjen. Kontrol for forekomst af Coloradobiller foretages efter samme retningslinjer og bevægelsesmønstre i linjen som for de øvrige skadegørere ved marksyn.

### **8.4.1 Fund af Coloradobiller noteres i marksynsrapport**

Ved konstateret smitte i en eller flere linjer noteres dette under bemærkninger for linjen 'Forekomst af coloradobiller' og uden årsagskode.

Avleren bliver således orienteret om, at linjen er smittet med Coloradobiller.

Send ligeledes i mail eller per telefon til Team Plantetilsyn, at der hos avleren i marknr. og linje er konstateret coloradobiller.

Team Plantetilsyn informerer avleren, om fund af Coloradobiller med opfordring til at kontakte deres aftager af læggekartoflerne, idet nogle eksportlande stiller krav om, at produktionsarealet er fri for Coloradobiller.

Hvis importlandet stiller krav om, at avlsarealet skal være fri for Coloradobiller, skal avleren rekvirere et nyt marksyn af hele marken. Marken skal ved dette syn være fri for Coloradobiller.

Ved udstedelse af plantesundhedscertifikat vil marksynsrapporter og forevisning af eller kopi af sprøjtejournal indgå som dokumentation for, at smitten er bekæmpet.

Ved offentliggørelsen af avlsresultatet af læggekartofler indgår bemærkningsfeltet ikke i rapporten.

## **8.5 Afmelding af yderligere marksyn**

Avleren kan først efter et marksyn er afsluttet afmelde avlsarealer til yderligere marksyn. Af hensyn til kontrol for karantæneskadegørere gennemføres altid mindst ét marksyn i anmeldte arealer. Linjen kasseres både til salg og egen anvendelse.

Avleren skal give skriftlig besked til Team Plantetilsyn, hvis han ønsker at afmelde linjenumre til yderligere marksyn ved indsendelse af blanket "Erklæring om afmelding af fortsat avlskontrol". Det er ikke tilstrækkeligt at give mundtlig besked til en kontrollør, da LBST i tvivlstilfælde, skal kunne dokumentere, at det er avler selv, der har afmeldt linjenummeret.

## **8.6 Markskitser med linjer**

Placeringen af de enkelte linjenumre og sorter i markerne skal inden for hver mark noteres af kontrolløren på markskitsen, og uploades på sagen i ALM inden afslutning af sæsonens marksyn.

## **8.7 Udfyldelse af kontrolrapport**

### **8.7.1 Indtastning af kontroldata i sagsbehandlerportalen**

Indtastning af kontroldata i sagsbehandlerportalen er beskrevet i en tastevejledning, som ligger på Intra.

### **8.7.2 Afgørelse efter marksyn**

Foranlediget af observationerne ved marksyn klassificeres linjen af kontrolløren ifølge Bilag 1.

BEMÆRK: Det er altid den mest skærpente faktor/observation, der lægges til grund for afgørelsen.

Den angivne klasse i fane 'Marksyn kontrollør' er best case, og ved nedklassificering eller kassation skal kontrolløren rette den foreløbige klasse.



### 8.7.2.1 Godkendt

Hvis tolerancerne (bilag 1) for forventet klasse er opfyldt ved første syn godkendes avlen i den anmeldte klasse, og der udføres ikke flere syn af linjen.

Linjen godkendes, såfremt tolerancerne ved afsluttende marksyn (bilag 1) og øvrige betingelser er overholdt. BEMÆRK: Certificeret avl (klasse A) ikke kan nedklassificeres, samt at der gælder samme tolerancekrav for basisavlere med opformering og basisavlere uden opformering.

### 8.7.2.2 Nyt marksyn

Nyt marksyn kan gennemføres én gang, hvis:

- linjen ikke opfylder kravene for forventet klasse ved første marksyn, men opfylder tolerance til andet syn for klassen eller en lavere klasse.
- Tolerance for nyt marksyn i forventet klasse overskrides, kan linjen højst godkendes i den klasse, der giver mulighed for nyt marksyn. Anfør i bemærkning 'Mulig klassificering som (angiv klassen)'.
- der er usikre bedømmelsesforhold på den aftalte dato for marksyn. Skriv en bemærkning om usikre bedømmelsesforhold.

Tolerancer fra første marksyn, antal kontrollerede planter og årsag til nyt marksyn skal anføres på marksynsrapporten.

Et nyt marksyn skal gennemføres inden den dato, som kontrolløren har angivet (4-10 dage senere). Hvis dette af helt særlige årsager er umuligt at gennemføre, skal avler og Team Plantetilsyn informeres herom. Dato for nyt syn angives på kontrolrapporten.

Ønsker avleren ikke at luge marken før nyt syn, gives mulighed for nedklassificering til den klasse linjen overholder ved første marksyn. Anfør i bemærkning 'Avler accepterer resultatet og ønsker ikke nyt syn'

Overholdes tolerancer for forventet klasse ved andet marksyn anføres disse på marksynsrapporten, og linjen godkendes i denne klasse.

### 8.7.2.3 Nedklassificeret

En linje kan ikke luges op til en højere klasse end den klasse, som avlen max kan godkendes i efter 1. marksyn. Linjen nedklassificeres, såfremt:

- tolerancer for mulighed for andet marksyn i forventet klasse er overskredet ved første syn
- tolerancer ved andet marksyn ikke overholdes for forventet klasse
- linjen nedklassificeres til nærmeste klasse, hvor tolerancerne kan overholdes
- linjen overholder tolerancer for nyt marksyn, men ikke tolerancer for forventet klasse, og avleren før det fastsatte nye marksyn har nedvisnet arealet. Nedklassificeres med årsagskode: "10) Nedvisnet"

Ved nedklassificering af linjer med klassegeneration 2 i salgsklassen skal klassegenerationen til salg rettes til 1, fx S5,2 -> SE5,1.

### 8.7.2.4 Kasseret

Linjen kasseres, såfremt:

- En eller flere af tolerancerne ikke kan overholdes for avl af certificerede læggekartofler,
- tolerancer for nyt marksyn som certificerede læggekartofler er overholdt, og avleren før næste marksyn har nedvisnet arealet. Angiv kassationsårsag: "10) Nedvisnet" og bemærkning 'Nedvisnet før nyt syn',

- linjen er nedvisnet før første syn. Angiv kassationsårsag: "10) Nedvisnet". Kasserer både til egen anvendelse og til salg.
- linjen er ikke anmeldt og arealet ikke jordprøvetaget, angiv kode 11 og anfør årsagen. Kontakt samtidig Team Plantetilsyn.

Kasserer en linje kontaktes avleren altid om årsag til kassation, og oplyses om, at linjen efter optagning skal mærkes kasseret. Ved en eventuel senere henvendelse skal avleren kunne dokumentere, hvor partiet er afsat.

#### **8.7.2.5 Årsagskode**

Ved nyt marksyn, nedklassificering eller kassation angives altid årsagskode(r). Ved godkendelse af et areal angives aldrig årsagskode. Husk ved brug af kode 11 "andre årsager", at der skal suppleres med en beskrivelse af årsag under bemærkninger.

#### **8.7.2.6 Bemærkninger**

Her noteres evt. andre forhold om linjen, der skal anføres i ALM fane 'Marksyn Kontrollør' under "Bemærkninger".

## **9. Behandling af kontrolrapporter m.v.**

### **9.1 Kontrollørens opgaver**

#### **9.1.1 Udskrivning af marksynsrapport**

Efter indtastning af kontrolresultater samt eventuelle bemærkninger dannes en foreløbig marksynsrapport til avler i Tast-selv i ALM.

#### **9.1.2 Aflevering af marksynsrapport**

Marksynsrapport med foreløbige resultater sendes til avlerens dokumentoversigt i Tast-selv.

Rapport med resultat og afgørelse af marksyn sendes til avler snarest efter et marksyn er gennemført og senest dagen efter.

#### **9.1.3 Afslutning af alle marksyn**

Efter afslutning af marksyn af alle linjer, udskrives en foreløbig marksynsrapport. Vælg alle linjer, 'Valider', 'Godkendt og luk' og afslut opgaven med 'Godkend endelig med brev'. Marksynsrapport sendes til avleren, og efter fem dage går sagen videre til SB2.

### **9.2 Team Plantetilsyns opgave**

Efter afsluttet marksyn hos en avler gennemgår Team Plantetilsyn den foreløbige avlskontrolrapport. Opgaven sendes retur til kontrolløren, hvis der er ændringer, eller under afvikling af ferie rettes dette af Team Plantetilsyn. Revideret avlskontrolrapport sendes til avlerens dokumentmappe i Tast selv.

Avlskontrolresultatet flyttes til VAKS 3101713, 708 og 711 til videre opfølgning med udtagning af knolde efter nedvisning til analyse for virus i udvalgte sorter og undersøgelse af avlen for ring- og brunbakteriose.

Ved endelig klassificeringen af en linje tages hensyn til det sidst gennemførte marksyn af linjen samt efterfølgende test af knolde. Der klassificeres både til egen anvendelse og til salg.

Team Plantetilsyn sender den endelige avlskontrolrapport til avlers mail, når resultaterne af virus samt ring- og brunbakteriose undersøgelsen foreligger.

## 10. Rekvireret marksyn af læggekartofler

Ved eksport af læggekartofler kan der være brug for, at avleren/eksportøren får udført et ekstra marksyn, som ikke hører under den almindelige rutinemæssige avlskontrol. Eksportøren/avleren skal rekvirere det ekstra marksyn af en eller flere linjer. Der kan ikke opnås en højere klasse, men resultaterne af synet kan forbedres og vil fremgå af kontrolrapporten.

Det kan også være marksyn for forekomst af en specifik skadegører, der ikke indgår i det ordinære marksyn.

Rekvirering af kontrollen foregår ved at eksportøren/avleren udfylder blanket Rekvireret marksyn af læggekartofler, og indsender denne til Team Plantetilsyn på [xkar@lbt.dk](mailto:xkar@lbt.dk). Herefter sendes bestillingen videre til den relevante lokalafdeling/kontrollør, der udfører marksynet.

### 10.1 Ekstra marksyn

Kravene til de enkelte lande fremgår af skema, der tilgås via nedenstående sti:

[Z:\Planter\ Open\Eksport\kartofler"](#)

Dette ekstra marksyn udføres på samme måde som et almindeligt rutinemæssigt marksyn, der er beskrevet i denne instruks.

Syn for ukrudtsarter kan udføres samtidig som det ordinære marksyn, Marksynet foregår ved, at kontrolløren kigger efter ukrudtsarterne i marken. Er der krav om to adskilte marksyn i tredjelandets importbestemmelser, skal de udføres forskudt.

Hvis synet for ovenstående ukrudtsarter er rekvireret inden det almindelige rutinemæssige marksyn udføres, foretages begge syn samtidig..

### Resultat af det rekvirerede marksyn

Når marksynet er udført indtastes resultatet af synet i sagsbehandlerportalen. Sæt flueben ved 'rekvireret syn' registrer dato, resultat og tidsforbrug og under bemærkning f.eks. '2. marksyn, Israelske krav opfyldt'.

Efter kontrollen sendes marksynsrapport via sagsbehandlerportalen som normalt til avleren i Tastselv.

Anvendt tid til den rekvirerede kontrol skal registreres på 53662. Timeforbruget indsendes tillige til [xkar@lbst.dk](mailto:xkar@lbst.dk).

# 11. Procedure ved høring/indsigelse

## 11.1 Høring.

Landbrugsstyrelsen træffer afgørelse om resultat af marksynet på grundlag af registrerede observationer i avlen.

Såfremt avleren har kommentarer til observationerne bedes vedkommende snarest muligt og senest tre dage efter modtagelse af marksynsrapporten sende sine skriftlige kommentarer til [planterogbiosikkerhed@lbst.dk](mailto:planterogbiosikkerhed@lbst.dk). På baggrund af disse bemærkninger, vurderer Landbrugsstyrelsen om, der er grundlag for at udføre et nyt marksyn.

Efter indsigelsen udsteder Team Plantetilsyn påbud til avleren om, at der ikke må foretages ændringer herunder lugning af planter i linjen indtil indsigelsen er behandlet. Landbrugsstyrelsen skal have mulighed for at gennemføre nyt marksyn under de samme forhold, som var gældende ved seneste marksyn.

Information om indsigelse og behandlingen af denne sendes til Marie-Louise Rugholm Simonsen, Nana Rask, Sara Godthaab Dilling, Marie-Louise Hinsch T Nielsen og pågældende kontrollør.

Ved nyt marksyn informeres avleren, og opfordres til at deltage heri.

Nyt syn gennemføres så vidt muligt af den kontrollør, som traf afgørelsen, og en kontrollør fra et andet distrikt. De træffer i fællesskab en ny afgørelse. Såfremt der ikke er enighed om afgørelsen mellem kontrollørerne kontaktes Team Plantetilsyn. En medarbejder fra Planter & Biosikkerhed kan være til stede under marksynet, men medvirker ikke i vurdering af linjen.

Forholdene i linjen dokumenteres med billeder, resultater af optællinger af planter, lugehuller og fra eventuelle testkit.

Resultater af ekstra marksyn meddeles til avler, tastes i ALM og kontrolløren sender en ny markkontrolrapport til avleren i Tast-selv.

## 11.2 Klagevejledning

Hvis avleren er uenig i vores afgørelse, kan der klages inden 4 uger fra den dag, hvor avleren modtager resultatet. Klagen oprettes via klageportalen, som findes på Nævnenes Hus' hjemmeside. Derinde ligger vejledning og status kan følges på sagen.

Klagen bliver automatisk sendt til Landbrugsstyrelsen. Hvis vi fastholder vores afgørelse, sender vi klagen videre til Miljø- og Fødevarerklagenævnet via klageportalen.

Hvis avleren ikke sender klage via klageportalen, afviser Miljø- og Fødevarerklagenævnet klagen, medmindre avleren er fritaget for brug af klageportalen. Avleren kan læse mere om fritagelse fra klageportalen på nævnets hjemmeside.

### **Ikrafttrædelse og ophævelse af instrukser:**

Nærværende instruks træder i kraft juni 2024 og erstatter tidligere instruks.

# Bilag 1. Mindstekrav til sortsrenhed og sygdomme

Skema 1. Tolerancer ved marksyn hvor linjen opfylder krav til klassificering eller forventes at kunne efter lugning og indstilles til ét nyt afsluttende syn.

Kategori	Klasse	Fund ved marksyn - i %					Resultat af marksyn
		Fremmed sort	Afvigende Typer	Virus I alt	Heraf mosaiksyge <sup>1</sup>	Sortbensyge <sup>3</sup>	
Basis	S	Max 0,01	Max 0,05	Max 0,2	Max 0,1	Max 0,05	Avl godkendt
		0,01≤0,05	0,05≤0,1	0,2≤0,5	0,1≤0,25	0,05≤0,1	Mulighed for nyt syn
		0,05<	0,1<	0,5<	0,25<	0,1<	Nedklassificeres <sup>2</sup>
	SE	Max 0,01	Max 0,05	Max 0,5	Max 0,25	Max 0,1	Avl godkendes
		0,01≤0,05	0,05≤0,1	0,5≤1,0	0,25≤0,5	0,1≤0,2	Mulighed for nyt syn
		0,05<	0,1<	1,0<	0,5<	0,2<	Nedklassificeres <sup>2</sup>
	E	Max 0,01	Max 0,05	Max 0,5	Max 0,25	Max 0,2	Avl godkendes
		0,01≤0,05	0,05≤0,1	0,5≤1,0	0,25≤0,5	0,2≤0,5	Mulighed for nyt syn
		0,05<	0,1<	1,0<	0,5<	0,5<	Nedklassificeres <sup>2</sup>
Certificeret	A	Max 0,2		Max 1,0	Max 0,5	Max 0,5	Avl godkendelsen
		0,2≤0,4		1,0≤1,5	0,5≤1,0	0,5≤1,0	Mulighed for nyt syn
		0,4<		1,5<	1,0<	1,0<	Avlen kasseres

1) Mosaiksyge kan fremkaldes af virus A, M, S, X eller Y

2) Nedklassificeres til lavere klasse hvor tolerance er overholdt. Hvis tolerance for klasse A ikke overholdes, kasseres avlen.

3) Sortbensyge (*Pectobacterium* spp. og *Dickeya* spp.)

Gengroninger på en linje henregnes under tolerancer for fremmed sort,

Ved alle syn må ikke forekomme smitte med *Candidatus Liberibacter solanacearum* Lifting et. al, *Candidatus Phytoplasma solani* Quaglino et al og Kartoffeltnoldviroid jf. BEK bilag 8.

## Bilag 2. Årsagskoder

Fremgår af dropdown liste i CAP ALM fane 'Marksyn kontrollør'

1. Mosaiksyge	9. Manglende afstand
2. Bladrullesyge	10. Nedvisnet
3. Virus i alt	11. Andre årsager
4. Sortsbensyge	12. Linjen opsplittet
5. Fremmed sort	13. Afmeldt areal
6. Afvigende type	14. Solgt som spisekartofler
7. Lugehuller	15. Avlsmateriales oprindelse
8. Gengroninger	16. Virus ved vinterafprøvning

## Bilag 3. Sammenhæng mellem markgeneration og klasser

Kategori	Klasse	Mulige antal markgenerationer dyrket i trækk	Ældst mulige markgenerationer
Præbasis læggekartofler	PB	4	4
Basis læggekartofler	S	2	5
	SE	2	6
	E	2	7
Certificeret læggekartofler	A	1	8

Markgeneration		1	2	3	4 Højeste mark-generation for præbasis klasse PB	5 Højeste mark-generation for basis Klasse S	6 Højeste mark-generation for basis klasse SE	7 Højeste Mark-generation for basis, klasse E	8 Kan kun være certificeret klasse A
Eksempel på fordeling af kategorier og klasser på de 8 markgenerationer	1	PB Præbasis	PB Præbasis	PB Præbasis	PB Præbasis	S Basis	SE Basis	E Basis	A Certificeret
	2	PB Præbasis	PB Præbasis	PB Præbasis	S Basis	S Basis	SE Basis	E Basis	A Certificeret
	3	PB Præbasis	PB Præbasis	S Basis	S Basis	SE Basis	SE Basis	A Certificeret	
	4	Opformering klasse F1*	Opformering klasse F2*	Opformering klasse F3*	S Basis	S Basis	SE Basis	E Basis	A Certificeret

Vejledning om læggekartofler og avl af konsum kartofler bilag 14.6.

\*) Opformering til egen anvendelse hos basisavlere med opformering på basis af PBTC, miniknolde.

# Bilag 4. Planteskadegørere

## Bilag 4.1 Planteskadegørere

Læggekartofler skal være fri for karantæneskadegørere, BIA (EU 2019/2019) bilag 2

- *Clavibacter sepedonicus* (kartoffelringbakteriose)
- *Ralstonia solanacearum* (kartoffelbrunbakteriose)
- *Synchytrium endobioticum* (kartofflebrok)
- *Meloidogyne chitwoodi* og *M. fallax* (rodgallenematode)
- *Epitrix cucumeris*, *Epitrix papa*, *Epitrix subcrinita* og *Epitrix tuberis* (Jordlopper)
- *Tecia solanivora* (Guatemala Kartoffeljordmøl)
- *Globodera pallida* (hvid kartoffelcystenematode)
- *Globodera rostochiensis* (gul kartoffelcystenematode)

## Bilag 4.2 Regulerede ikke karantæneskadegørere på læggekartofler, RNQP

BIA (EU 2019/2019), Bilag V, del G

- Sortbensyge, se tolerancer
- *Candidatus Liberibacter solanacearum* Liefting et al, symptomer, må ikke forekomme
- *Candidatus Phytoplasma solani* Quaglino et al, symptomer, må ikke forekomme.
- Virus, mosaiksyge og bladrullevirus, se tolerancer
- Kartoffelknoldviroid, må ikke forekomme symptomer eller positiv test (Potato spindle tuber viroid)
- *Ditylenchus destructor* Thorne, (Kartoffelrådnematod), må ikke forekomme
- Rodfiltsvamp, se tolerancer for knolde
- Kartoffelpulverskurv, se tolerancer for knolde  
Tomato spotted wilt virus (Tomatbroncetopvirus), må ikke forekomme
- *Candidatus phytoplasma solani* (stolbur), må ikke forekomme

# Bilag 5. Regulerede Ikke Karantæneskadegører (RNQP), læggekartofler

	Tærskelværdi, PBTC	Tærskelværdi, PB	Tærskelværdi, basis	Tærskelværdi, certificerede
Virusinfektion	0 %	0,5 %	4,0 %	10,0 %
Sortbønsyge ( <i>Dickeya</i> Samson et al. App.; <i>Pectobacterium</i> Waldee emend. Hauben et al. Spp.)	0 %	Praktisk taget fri	Praktisk taget fri	Praktisk taget fri
<i>Candidatus</i> Liberibacter solanacearum Liefving et al.	0 %	0 %	0 %	0 %
<i>Candidatus</i> Phytoplasma solani Quaglino et al.	0 %	0 %	0 %	0 %
<i>Ditylenschus destructor</i> Thorne	0 %	0 %	0 %	0 %
Rodfiltsvamp fremkaldt af <i>Thanatephorus aucumeris</i>	0 %	1,0 % på mere en 10 % af overfladen	5,0 % på mere en 10 % af overfladen	5 % på mere en 10 % af overfladen
Kartoffelpulverskurv fremkaldt af <i>Spongospora subterranea</i>	0 %	1,0 % på mere en 10 % af overfladen	3,0 % på mere en 10 % af overfladen	3,0 % på mere en 10 % af overfladen
Symptomer på mosaiksyge fremkaldt af virus og symptomer fremkaldt af bladrulevirus	0 %	0,1 %	0,8 %	6 %
Kartoffeltenknoldviroid	0 %	0 %	0 %	0 %

BIA bilag 4, del G



# Bilag 6. Tjekliste ved marksyn

## Før

- Avler adviseret og tidspunkt aftalt for 1. marksyn. Varsling og retssikkerhedsbrev lægges på sagen
- Forhør avler, om linjerne er klar til syn, pesticidesprøjtning for nyligt
- Anmeldelse af læggekartofler og konsumkartofler
- Skitse og adresse af avlsarealer med kartofler
- Tjek for tidligere avlsproblemer, aktuelle sager hos avler
- Desinfektion af støvler og andet udstyr før tilsyn hos ny avler

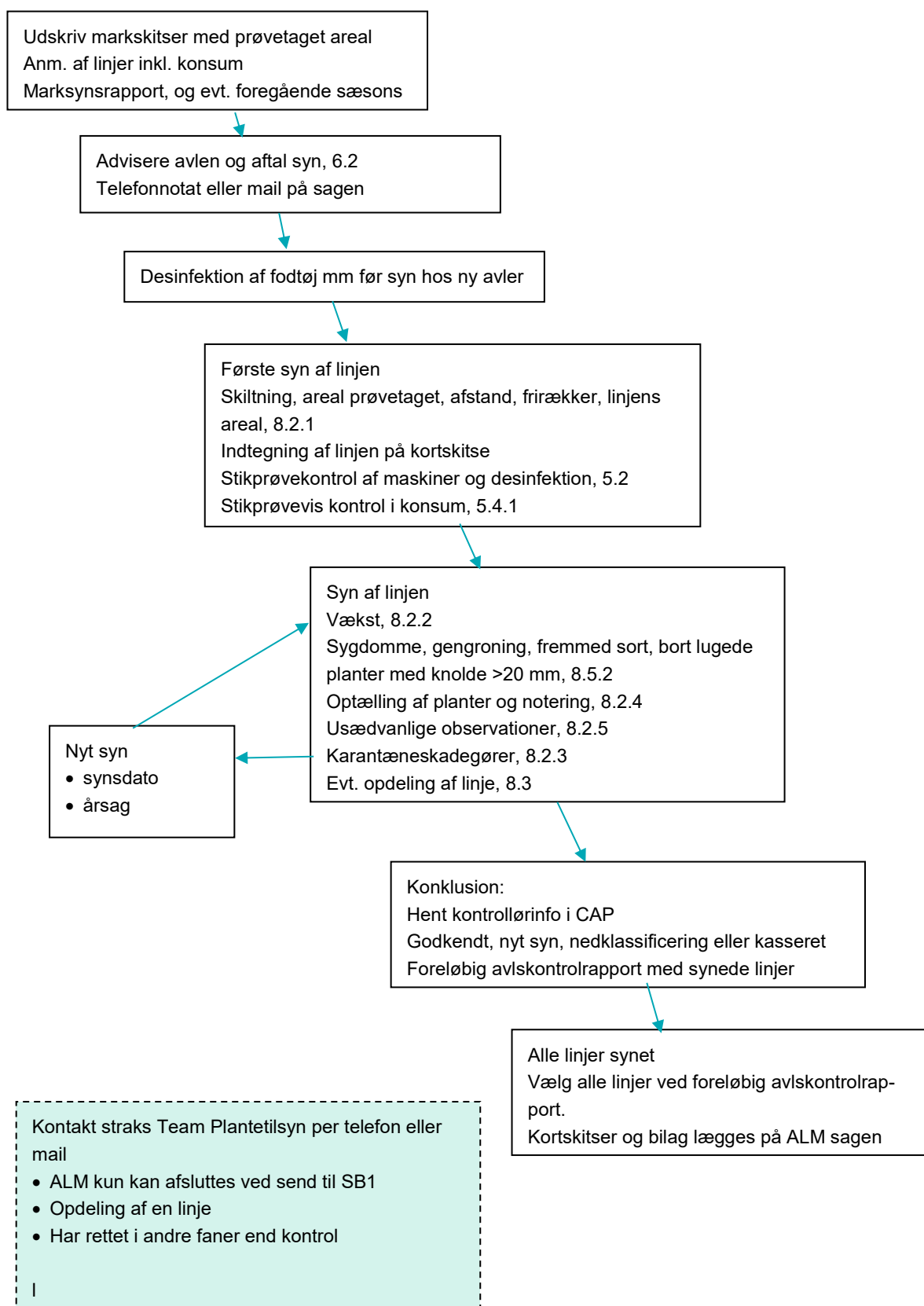
## Under

- Tjek om marken er jordprøvetaget
- Mærkning af linjer med sort, klasse, linjenr., læggematerialers høstnummer og areal i ha
- Indtegnning af linje på kortskitse, sorter, nye linjenummer og klasse
- Svarer linjens areal til det anmeldte
- Afstandskrav til anden kartoffelavl
- Adskillelse af linjer inkl. markering mellem linjer med samme oprindelse
- Anden avl af kartofler end anmeldt til lægge- og konsumavl
- Linjen er i jævn og ens optimal vækst og kulturpleje der muliggør marksyn
- Bortlugede planter med efterladte knolde over 20 mm er placeret så de ikke kommer med ved optagning
- Gengroning
- Frihed for karantæneskadegørere
- Optælling af planter per 2 henholdsvis 5 ha og notering af talte planter (kun notering af antal optalte planter i marksynsrapport ved angivelse af procentsats)
- Klassificering af linjen eller nyt syn om x dage
- Informere Team Plantetilsyn ved kassation af en linje og årsag hertil hvis avler ikke er enig i afgørelse.
- Informeret avler om tilsyn efter kassation af en linje

## Efter

- Tast resultater og afgørelse af marksyn, tastet i sagsbehandlerportalen og send avlskontrolrapport til avleren
- Kortskitse med sort og linjenummer lægges på sagen i sagsbehandlerportalen

# Bilag 7. Flowdiagram ved marksyn







Landbrugsstyrelsen  
Nyropsgade 30  
1780 København V

[www.lbst.dk](http://www.lbst.dk)